

Molnár Szilárd, Z. Karvalics László
Közigazgatás az Internet korában
– az e-kormányzat kutatói szemmel

Kleinheincz Gábor
Mit szolgál az e-kormányzás jelenlegi
gyakorlata?

Nyáry Gábor
E-Parlamentek

Géró Katalin
Tudásmenedzsment a közigazgatási
munkában

Juhász Lilla
Fordulat az Európai Unió elektronikus
kormányzat politikájában

Információs Társadalom

---

e-kormányzat

2004. IV. évfolyam 2. szám

Információs Társadalom

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT

Alapítva 2001-ben

Szerkeszti: Z. Karvalics László – főszerkesztő
Kiss Aranka
Rohonyi András
Végh Sándor

Lapterv: Szépkilátás Stúdió

Kiadja:

Az „INFONIA” /Információs Társadalomért,
Információs Kultúráért/ Alapítvány

Szerkesztőbizottság: Nyíri Kristóf – elnök
Kolin Péter
Lajtha György
Székely Iván
Z.Karvalics László

A szám megjelenését a NKA és az NKÖM támogatta:

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Szerkesztőség: 1111 Budapest Műgyetem rkp. 9. R. ép.

Tel.: 463 2526 Fax: 463 2547

e-mail: infvarsfolyoirat@infonia.hu

Megrendelés átutalással: ERSTE BANK Hungary Rt

11600006-00000000-0230706.

/Kérjük, a befizetési csekkre írják rá: Információs Társadalom/

Nyomtatás, kötés: Print City Kiadó és Nyomda Kft.

ISSN 1587-8694

BEVEZETŐ

KALEIDOSZKÓP

Molnár Szilárd, Z. Karvalics László

**Közigazgatás az Internet korában
– az e-kormányzat kutatói szemmel**

A közigazgatás napjainkban folyó modernizációjának egyik legfontosabbá vált tétele: a kormányzati és közigazgatási munka elektronizációja nem a fejlesztés önmagáért való célja, hanem a modern társadalom és a szolgáltató állam kialakításának egyik hatékony eszköze. Ma már egyre ritkábban hangsúlyozzuk az „elektronikus” jelzőt, helyette inkább azok a folyamatok és alkalmazások kerülnek előtérbe, amelyek egyaránt hatékonyabbá tudják tenni a közigazgatás ügyféloldali (*front office*) és szolgáltató-oldali (*back office*) működését – miközben szemléletté, kiinduló elvekké „oldják” magukat az alapfunkciókat. Az e-kormányzat az információs társadalom hazai fejlesztésében érzékelhető akadozás ellenére nálunk is elért, vagy hamarosan el fog érni a *push* és a *pull* modell közötti szakaszba, tehát mi is a paradigmaváltás, a nekirugaszkodás előtt állunk. Az Elektronikus Kormányzati Központ 2003-as stratégiája a korábban bemutatott elvek és megfontolások alapján születte meg, ám arról, hogy az e-kormányzat ügye a következő években Magyarországon milyen irányba fordul, egyelőre még csak becsléseket tehetünk. Ennek megfelelően a szerzőpáros az e-kormányzat nemzetközi áttekintését négy izgalmas foratókönyv felvázolásával zárja.

5

Kleinheinecz Gábor

**Mit szolgál az e-kormányzás jelenlegi gyakorlata?
(Technológiára orientált magyar gyakorlat)**

Ebben a tanulmányban a szerző azt a megröszbentő tényet elemzi, hogy sem az e-kormányzati stratégiákban rögzített, sem a szolgáltatások gyakorlatában tapasztalható fejlesztési irányok nem tükrözik a tényleges társadalmi igényeket. Ma ugyanis nincsenek olyan objektív felmérések, amelyek a közszolgáltatásokkal kapcsolatban megnyilvánuló társadalmi igények feltáráására szolgálnának. A vélt igények jobb esetben szakértők szubjektív véleményét fejezik ki, s így az e-kormányzati szolgáltatások gyakorlatát többnyire a rendelkezésre álló technológia határozza meg, miközben az állam-, jog- és társadalomtudományok több évszázados eredményei feledésbe merülni látszanak. Az e-kormányzat fejlesztésének jelenlegi célrendszerei csupán a valós társadalmi igényeket figyelmen kívül hagyó, jó szándékú improvizációnak tekinthetők. Szerencsés esetben az improvizáció eredményeként létrejövő e-kormányzati rendszert használatba veszi a társadalom. A tanulmány második részében a szerző rövid áttekintést ad a magyar közigazgatás információs és kommunikációs alapjainak az utóbbi 35 évben történt fejlődéséről, s néhány jelentős példán keresztül bemutatja a magyar közigazgatás „e-kormányzatának” tekinthető rendszereit.

24

Nyáry Gábor
E-Parlamentek

A közelmúlt társadalmi-kulturális és technológiai változásai nem hagyták érintetlenül a közkormányzás folyamatait és szervezetét, sőt egész koncepcióját sem. Az információs és kommunikációs technológiák az új feladatok végrehajtását lehetővé tevő eszközként és ösztönzőként je-

lennek meg a közigazgatás sokat emlegetett modernizációjának háttérében. A technológiai fejlődés, s ezen belül az IKT eszközök és megoldások fejlődése a 90-es évek közepétől rohamtempóban alakítja át a kormányzás struktúráit. A szerző elméleti megfontolások fényében vizsgálja meg közelebbről az IKT fejlesztését célzó parlamenti törekvések egyes kívánatos célterületeinek helyzetét és gyakorlati lehetőségeit.

34

G é r ó K a t a l i n

Tudásmenedzsment a közigazgatási munkában

A tanulmány rövid elméleti bevezetés után áttekinti a tudásmenedzsment szerepét, lehetőségeit és feladatait az elektronikus kormányzati munkában. A nyitott, átlátható és a jelenleginél hatékonyabb, produktívabb közszféra megteremtését célzó közigazgatási reformtörekvések a tudásközpontú gondolkodás, tervezés és működés gyakorlatának megvalósítását sürgetik. A szerző ismerteti a kormányzati *front-office* és *back-office* folyamatokat és felvázolja a tudásmenedzsment lehetőségeit, amelyek az információs társadalomban felhasználhatók a demokratizálás és az állampolgár-formálás érdekében.

60

KIHÍVÁSOK

J u h á s z L i l l a

Fordulat az Európai Unió elektronikus kormányzat politikájában

A huszonegyedik század hajnalán Magyarország fejlődési útját egy 25 tagállamból álló konglomerátum határozza meg, amely grandiózus terveket sző a világban betöltött vezető szerep megszerzésére. A tanulmány szerzője megállapítja, hogy az elektronikus kormányzati aktivitás terén mutatkozó csökkenő ütemű fejlődés Európa döntéshozóit az eddigi irányvonal ártértékelésére készítette. Az elektronikus ügyintézés megvalósításában a tagállamok között tapasztalható különbségek a nemzetek fölötti politika erőit arra sarkallják, hogy a széttagozottság helyett egységes politikai állásfoglalások és konkrét programok végrehajtása mellett szálljanak síkra. Kérdés azonban, hogy sikerül-e a saját kultúrával, identitással, ezeréves gyökerekkel és hagyományokkal rendelkező nemzetállamokat elkötelezetté tenni az információs társadalom ügye mellett.

79

KITEKINTÉS

Várostervezés és az e-kormányzat kiépítése Dániában

A dán tudomány-, technológia- és újítás-ügyi minisztérium által kiadott *White Paper* a szervezeti architektúra kiépítéséről. (Részletek.) Fordította: Gaugecz Ádám (Ministry of Science, Technology and Innovation, Denmark: „*White Paper on Enterprise Architecture*”)

90

KONFERENCIAFIGYELŐ

102

LAPTÁRS-AJÁNLÓ

106

Bevezető

Az e-kormányzat kérdésköre ma a politikai és üzleti közbeszéd egyre népszerűbb témája, ami stratégiai dokumentumok bevezetésében, akciótervekben és a különféle hálózatok, rendszerek és alkalmazások gazdasági és technológiai konyhanyelvében egyaránt gyakran előfordul. Mindaddig azonban nem lett belőle hétköznapi diskurzus (a hentesnél vagy a fürdőben legfeljebb az „ügyintézés mint olyan” a téma, nem az elektronikus kormányzás horizontja), és a kérdéskör tudományos dimenziója nemigen kapott nyilvánosságot, sokakban nem is tudatosult, hogy egyáltalán létezik tudományos kontextus, amelyben az e-kormányzati kérdések tárgyalhatók.

Ugyanakkor már az első pillanattól fogva nyilvánvalónak tűnik, hogy nemcsak az állam- és jogtudomány vagy a politikai filozófia számára különösen izgalmas a kihívás, hanem egy sor más „klasszikus” diszciplína hozzájárulására is szükség van, ha a jó válaszokhoz nélkülözhetetlen tudás forrását keressük. Az e-kormányzati megoldások beruházás-igényes volta miatt minden ilyen projektnek van gazdasági „vonzata” is, a fejlesztésekkel kapcsolatban komoly megtérülési, gazdaságosság-számításokat végeznek és az ezekhez alkalmazott modellekről élénk vita zajlik. A tudásmenedzsment szervezeti közegével foglalkozó, mind elmélyültebb kutatások is egyre gyakrabban fordulnak ebbe az irányba. A mérési és tervezési módszerek a szervezés és vezetés tudományterületéről költöznek át ide, és mivel piaci igény jelent meg a megfelelő tudás terjesztésére, létezik már az e-kormányzat mint tantárgy oktatási módszertana is.

Folyóiratunk tematikus válogatása abból a sokszínű tapasztalatból és tudásból villant fel néhány elemet, ami az INFONIA Alapítvány e-kormányzati kutatócsoportjának két éves tevékenysége során halmozódott fel. A munkában folyamatosan 15-20 kutató vesz részt (PhD hallgatók és gyakorló szakemberekig), akik a Miniszterelnöki Hivatal Elektronikus Kormányzati Központja számára kéthetente összeállítanak egy e-kormányzati hírlevelet. A kutatók elkészítik a témával kapcsolatban frissen megjelent idegen nyelvű könyvek és tanulmányok annotációit, kiemelt területeken szakértői tanulmányokat készítenek, közigazgatási szakemberek számára továbbképzési kurzusokat tartanak, továbbá részt vesznek az elektronikus kormányzati stratégiák kidolgozásában és gördülő tervezésében. Ezzel párhuzamosan az ország számos felsőoktatási intézményében és kutatási műhelyében is igényes e-kormányzati vizsgálódások indultak meg: reméljük, hogy az általunk itt közreadott válogatás a témakör nagykorúsodásának fontos állomása lesz.

Molnár Szilárd – Z. Karvalics László